

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sylwia Durczak-Żochowska

Sędziowie: Elżbieta Kala

Wojciech Wołoszyk

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2023 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie upadłościowej S. R., nieprowadzącej działalności gospodarczej

w przedmiocie umorzenia zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli albo ustalenia planu spłat wierzycieli, warunkowego umorzenia zobowiązań

na skutek zażalenia upadłej od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 14 marca 2023r., sygn. akt XV GUp 126/22

postanawia:

oddalić zażalenie.

Elżbieta Kala Sylwia Durczak-Żochowska Wojciech Wołoszyk

Sygn. akt VIII Gz 76/23

UZASADNIENIE

W toku postpowania upadłościowego S. R. syndyk masy upadłości złożył projekt planu spłaty wierzycieli upadłej w ramach którego upadła miałaby na realizację planu spłaty kwotę 200 zł miesięcznie przez okres 60 miesięcy. W ocenie syndyka upadła jako osoba młoda, nie posiadająca orzeczenia o niepełnosprawności będzie w stanie podjąć zatrudnienie. Syndyk wskazał również, że upadła zwiększyła swój stopień niewypłacalności umyślnie o czym świadczy zadłużenie z licznych przejazdów komunikacją miejską bez biletu oraz zawieranie licznych umów z firmami telekomunikacyjnymi nie w celu korzystania z ich usług, lecz w celu sprzedaży zakupionego sprzętu. Upadła wносиła o umorzenie zobowiązań bez ustalania planu spłaty. Wskazała, że jest osobą bezrobotną borykającą się z problemami zdrowotnymi i w żadnym razie nie można jej przypisać winy umyślnej w zwiększeniu swojej niewypłacalności. Wierzyciel (...) wnosił o ustalenie planu spłaty z kwotą miesięczna 1000 zł, wskazując, że upadła nie ponosi opłat za korzystanie z mieszkania, a przy najniższych zarobkach będzie dysponowała kwotą 2000 zł. Wierzyciel (...) nie wyrażał zgody na proponowany przez syndyka plan spłaty, gdyż wierzyciel ten nie miałby otrzymywać żadnej kwoty. Postanowieniem z dnia 22 lutego 2022 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy odmówił ustalenia planu spłaty dla upadłej. Po rozpoznaniu zażalenia upadłej na powyższe postanowienie Sąd Okręgowy uchylił powyższe postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 14 marca 2023r., sygn. akt. XV GUp 126/22, określono wierzycieli, uczestniczących w planie spłaty; ustalono, iż upadła doprowadziła do swojej niewypłacalności i istotnie zwiększyła jej stopień wskutek rażącego niedbalstwa; ustalono plan spłaty wierzycieli w ten sposób, iż upadła przeznaczy na zaspokojenie swoich wierzycieli łączną kwotę 400 zł miesięcznie, uiszczając raty do ostatniego dnia każdego miesiąca przez okres 64 miesięcy, począwszy od miesiąca następującego po uprawomocnieniu się tego postanowienia (...). Po wykonaniu planu spłaty zobowiązania upadłej powstałe przed dniem ogłoszenia upadłości zostaną w pozostałej części umorzone (...).

Powołane rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na opisanych niżej ustaleniach faktycznych i rozważaniach.

Postanowieniem z dnia 7 stycznia 2021 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy ogłosił upadłość S. R. jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej.

W toku postępowania upadłościowego swoje wierzytelności zgłosiło 4 wierzycieli, których wierzytelności - gdyby była sporządzana lista wierzytelności - byłyby na niej ujęte w kwocie 51030,83 zł, w tym w kategorii II w kwocie 39573,70 zł i w kategorii III w kwocie 11457,13 zł.

S. R. ma 30 lat, uzyskała wykształcenie średnie ogólne, nie posiada wyuczonego zawodu. Dysponuje prawem jazdy kat. B. Dłużniczka jest zatrudniona na pół etatu na stanowisku sprzedawcy od dnia 19.08.2022 r., obecnie na czas nieokreślony, otrzymuje wynagrodzenie w wysokości połowy pensji minimalnej. Upadła leczy się neurologicznie oraz psychiatrycznie. W 2020 r. upadła przeszła przemijający atak niedokrwieny mózgowia. S. R. była także diagnozowana w (...)z uwagi na zmiany w piersi. Upadła posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas określony do dnia 31.03.2022 r. z powodu niepełnosprawności -02-P. Mieszka wspólnie z matką i dwoma braćmi, w mieszkaniu wynajmowanym na wolnym rynku, koszty najmu to 1700 zł plus tzw. „czynsz administracyjny” do spółdzielni w kwocie 500 zł. Upadła dokłada się do kosztów mieszkania, przekazując matce 400 zł. Pozostałe środki upadła wydaje na dojazdy, wyżywienie, leki, telefon, środki czystości. S. R. nie ma żadnych osób na utrzymaniu, nie jest zobowiązana do uiszczania alimentów.

S. R. była wielokrotnie karana za przestępstwa przeciwko mieniu.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Tychach z dnia 23.06.2015 r. w sprawie VII K 699/14 została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 kk na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres 5 lat oraz została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 1400 zł. Do końca okresu próby upadła zapłaciła 450 zł.

Wyrokiem Sądu Rejonowego dla(...) z dnia 28.05.2014 r. w sprawie (...) została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 i §3 kk na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności oraz została zobowiązana do wykonywania nieodpłatnej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie. Ponadto upadła została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 1505 zł.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Jarosławiu z dnia 28.10.2014 r. w sprawie (...)została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 kk na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres 3 lat oraz została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 1600 zł.

Wyrokiem Sądu Rejonowego dla (...)z dnia 10.09.2015 r. w sprawie (...) została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 kk na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres 3 lat oraz została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 1400 zł

Wyrokiem (...) z dnia 16.06.2014 r. w sprawie (...)została skazana za przestępstwa z art. 286 §1 kk na karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres 3 lat oraz została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych kwot 1900 zł i 1400 zł. Do zakończenia dozoru upadła wpłaciła po 750 zł na rzecz każdego z pokrzywdzonych.

Wyrokiem (...) z dnia 4.09.2014 r. w sprawie (...) została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres 5 lat została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 1200 zł.

Wyrokiem (...) z dnia 29.09.2015 r. w sprawie (...) została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 kk na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres 3 lat oraz została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 1650 zł. Do końca okresu próby upadła uregulowała 550 zł.

Wyrokiem (...) z dnia 20.10.2014 r. w sprawie (...) została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 kk na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres 3 lat oraz została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 950 zł.

Wyrokiem (...) z dnia 12.08.2014 r. w sprawie (...) została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres 3 lat oraz została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 1300 zł. Ponadto S. R. miała zapłacić grzywnę w wymiarze 60 stawek dziennych przy wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł. Do czasu zakończenia dozoru upadła nie naprawiła szkody.

Wyrokiem (...) z dnia 19.11.2014 r. w sprawie (...) została skazana za przestępstwo z art. 297 §1 kk w zw. z art. 270 §1 kk i art. 286 §1 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres 5 lat.

Wyrokiem (...) z dnia 20.04.2015 r. w sprawie (...) zmieniony wyrokiem (...) z dnia 25 września 2015 r. (...) została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 kk na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, oraz została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych kwot 500 zł i 750 zł. Upadła w całości wykonała obowiązek naprawienia szkody.

Wyrokiem (...) z dnia 13.02.2014 r. w sprawie (...) została skazana za przestępstwo z art. 286 §1 kk na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności, oraz została zobowiązana do wykonywania nieodpłatnej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin miesięcznie. Ponadto upadła została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych kwot 1500 zł i 1300 zł.

Wyrokiem (...) z dnia 24.03.2014 r. w sprawie (...) została skazana za przestępstwo z art. 286 §3 kk na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności, oraz została zobowiązana do wykonywania nieodpłatnej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie. Ponadto upadła została zobowiązana do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 1487,04 zł.

Prace na cele społeczne zostały przez upadłą zrealizowane. Z uwagi na konieczność wykonywania tych pracy upadła zrezygnowała z pracy w (...), gdyż nie była w stanie pogodzić pracy zawodowej i obowiązku wykonywania prac społecznie użytecznych.

Składając wniosek o ogłoszenie upadłości, dłużniczka posiadała 20 wierzytelności. Zadłużenie wobec (...) wynikało z przejazdów komunikacją miejską bez ważnego biletu. Wg stanu dzień 5.01.2017 r. upadła miała 26 takich przejazdów w okresie od sierpnia 2013 do marca 2016 r. W 2019 r. S. R. otrzymała mandat karny za wykroczenie w ruchu drogowym (mandat z dnia 20.12.2019 r.). S. R. posiada zadłużenie u dostawców usług telekomunikacyjnych : (...),(...),(...) Z operatorem sieci (...) upadła zawarła umowy: w dniu 5.08.2017 r. (abonament na 1 numer, bez sprzętu), w dniu 11.08.2017 r. (abonament na 1 numer z aparatem telefonicznym), w dniu 9.08.2017 r. (abonament na 1 numer z aparatem telefonicznym), w dniu 27.02.2020 r. (abonament na 1 numer z aparatem telefonicznym), w dniu 5.03.2020 r. (internet z laptopem), w dniu 10.03.2020 r. (abonament z dwoma aparatami telefonicznymi).

W stosunku do upadłej zostały wydane nakazy zapłaty (oprócz nakazów czy wyroków dotyczących (...) – (...) w B.):

- 1) z dnia 15 lipca 2014 r. na rzecz (...) (...),
- 2) z dnia 26 marca 2014 r. na rzecz (...) (...),
- 3) z dnia 31 sierpnia 2015 r. na rzecz (...) (...),
- 4) z dnia 26 lipca 2016 r. na rzecz (...) (...),
- 5) z dnia 22 października 2018 r. na rzecz (...) (...),
- 6) z dnia 17 kwietnia 2017 r. na rzecz (...) przez Sąd Rejonowy w Bydgoszczy.

Sąd I instancji, po ponownym rozpoznaniu sprawy, powołując się na art. 491⁽¹⁴⁾ ust. 1, 4 oraz art. 491^(14a) ust. 1 i art. 491⁽¹⁶⁾ ust. 1 lub 2a p.u. ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 1228, dalej jako p.u.) zważył, iż upadła S. R. doprowadziła do swojej niewypłacalności, a co najmniej zwiększyła istotnie jej stopień w sposób celowy. Działania upadłej były nakierowane na uzyskanie korzyści majątkowej poprzez uzyskanie środków finansowych od osób, którym oferowała za pośrednictwem portali internetowych do sprzedaży telefony komórkowe. W ocenie Sądu Rejonowego oczywistym jest, że upadła nawet nie zakładała, że zwróci wyłudzone pieniądze, gdyż nie zakładała, że oszustwo doprowadzi do jej skazania przez sądy karne. Upadła zaciągała także liczne zobowiązania w spółkach telekomunikacyjnych, przy czym były to sytuacje, że zawierała ona umowy nie tylko na świadczenie usług telekomunikacyjnych, lecz także nabywała w ramach tych umów sprzęt. Upadłej nie było potrzebnych kilka telefonów, a uzyskane w ten sposób aparaty zbywała, nie płacąc następnie rat. Sąd ten podkreślił, że kolejne zobowiązania upadła zaciągała w okresie kiedy były już wydane wobec niej nakazy zapłaty. Dłużniczka miała zatem świadomość, że ciążą na niej nieuregulowane zobowiązania potwierdzone nakazami zapłaty, nie regulowała tych zobowiązań, a pomimo tego zaciągała kolejne zobowiązania. S. R. twierdziła w swoich pismach procesowych, że umowy z firmami telekomunikacyjnymi były często aneksami czy kontynuacjami poprzednich umów, co świadczy o tym, że regulowała i zamierzała regulować swoje zobowiązania. Sąd ten zwrócił uwagę, iż w takiej sytuacji nie wiadomo, dlaczego upadła miała zawarte umowy z wieloma operatorami telefonii komórkowej. Jeżeli upadła stać było na regulowanie jak twierdzi zobowiązań wobec firm telekomunikacyjnych to oznacza to, że świadomie – mając środki na spłatę rat za sprzęt telekomunikacyjny nie regulowała swoich wymagalnych zobowiązań, wynikających z uprzednio zaciągniętych zobowiązań potwierdzonych nakazami zapłaty. Umowy telekomunikacyjne zawierane były przecież przez upadłą 15.03.2020 r., 5.08.2017 r., 11.08.2017 r., 9.008.2017 r., 27.02.2020, 5.03.2020 – a są to tylko daty z umów przedłożonych przez upadłą (upadła nie była w posiadaniu wszystkich umów). Co więcej upadła w dniu 18.04.2019 r. zawarła umowę z (...) na pakiet max extra HD, czyni to w czasie, gdy posiada liczne zadłużenia. Pełny pakiet telewizji kablowej nie jest usługą niezbędną do życia, upadła wolała płacić za telewizję kablową niż spłacać wymagalne zobowiązania. Sąd I instancji wskazał, iż z uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 11 sierpnia 2022 r. wynika, że Sąd ten podzielił stanowisko Sądu Rejonowego o celowości w zwiększeniu stopnia swojej niewypłacalności przez upadłą, natomiast ocenił, że ze względów humanitarnych i zasad słuszności należy ustalić plan spłaty lub umorzyć zobowiązania upadłej po zbadaniu jej sytuacji rodzinnej, majątkowej, zdrowotnej oraz możliwości zarobkowych, którym to poglądem jest związany.

Ustalając plan spłaty wierzycieli, sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu oraz ich potrzeby mieszkaniowe, wysokość niezaspokojonych wierzytelności oraz stopień zaspokojenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym.

Sąd Rejonowy uznał, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do umorzenia czy też warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalania planu spłaty, tj. do uznania, że sytuacja upadłej nie pozwala jej na realizowanie planu spłaty na jakimkolwiek poziomie. Upadła jest osobą w młodym wieku, zdolną do pracy w warunkach pracy chronionej. Sąd I instancji zaznaczył, iż oceniając zdolność S. R. do pracy, oparł się nie na jej twierdzeniach i subiektywnych odczuciach, lecz przede wszystkim na orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności, które nie wskazuje, żeby była ona całkowicie niezdolna do pracy i aby ta niezdolność była trwała. Upadła ma

orzeczonego umiarkowany stopień niepełnosprawności i to na czas określony, co oznacza, że może podjąć zatrudnienie w warunkach pracy chronionej w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd ten zauważył, iż stanowisko dłużniczki i jej postawa w toku samego postępowania upadłościowego podlegało ewolucji: początkowo twierdziła ona, że nie jest w stanie z uwagi na stan zdrowia podjąć jakiegokolwiek zatrudnienia i jest w zasadzie utrzymywana przez osoby bliskie, zaś na etapie składania zażalenia wskazywała, że twierdzenia Sądu jakoby nie była chętna do podjęcia zatrudnienia są nieprawdziwe i rozpoczęła pracę na pół etatu. Ustalając możliwość realizacji planu spłaty, Sąd jest obowiązany oceniać możliwości zarobkowe osoby upadłej, a nie rzeczywiście osiągane przez nią dochody. Powszechną praktyką dłużników jest bowiem unikanie zatrudnienia lub brak zainteresowania w uzyskiwaniu wyższych dochodów ponad płacę zwolnioną spod egzekucji i zajęcia przez syndyka. Zdaniem Sądu I instancji, posiadanie przez upadłą umiarkowanego stopnia niepełnosprawności może stanowić dodatkowy atut na rynku pracy, gdyż osoby z takimi orzeczeniami poszukiwane są do pracy przez zakłady pracy chronionej. Sąd Rejonowy uznał zatem, że upadła jest zdolna do podjęcia zatrudnienia i uzyskiwania co najmniej wynagrodzenia w wysokości minimalnej płacy. S. R., dzieląc mieszkanie z matką i rodzeństwem dzieli także koszty związane z utrzymaniem mieszkania – opłatami czynszu i opłatami związanymi z użytkowaniem mieszkania. Sąd przyjął zatem, że upadła może realizować plan spłaty w kwocie 400 zł miesięcznie. Dotychczas upadła była w stanie utrzymać się z połowy wynagrodzenia minimalnego. Skoro możliwości zarobkowe upadłej są wyższe i będą przez nią prawidłowo wykorzystywane to kwota 400 zł jest kwotą możliwą do spłaty. Sąd ten wskazał, iż uwzględnił okoliczność, że z chwilą zwiększenia się dochodów upadłej będzie ona w większym stopniu (niż dotychczasowe 400 zł) dokładać się do kosztów utrzymania. W doktrynie podkreśla się okoliczność, że osoba upadła winna wieść życie na podstawowym, a nie przeciętnym poziomie. Sąd I instancji informacyjnie i porównawczo zaznaczył, że ustalone przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych minimum socjalne w gospodarstwie pracowniczym jednoosobowym w III kwartale 2022 r. wynosiło 1509,17 zł. Nie można automatycznie przyjąć, że za taką kwotę upadła winna się utrzymać, a nadwyżkę przeznaczać na plan spłaty wierzycieli, jednakże po uzyskaniu pensji minimalnej (obecnie ok. 2700 zł netto) i przeznaczeniu na spłatę wierzycieli 400 zł miesięcznie pozostała kwota powinna pozwolić upadłej na utrzymanie się. Sąd ten podkreślił, że według obecnie obowiązujących przepisów mamy dwa równorzędne cele postępowania upadłościowego prowadzonego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej: zaspokojenie roszczeń wierzycieli w jak najwyższym stopniu oraz umorzenie zobowiązań niewykonanych w postępowaniu upadłościowym. Postępowanie upadłościowe wobec konsumentów nie ma więc polegać na ich automatycznym oddłużeniu, zasadą winno być ustalenie planu spłaty, a wyjątkiem umorzenie bez ustalania planu spłaty. We wniosku o ogłoszenie upadłości dłużniczka wskazywała więcej wierzycieli niż zgłosiło swoje wierzytelności w toku postępowania upadłościowego. Według Sądu Rejonowego, przyjmując trzeba, że zobowiązania upadłej są większe niż przyjęte przez syndyka w kwocie 51030,83 zł. Podkreślono, że spłata (choćby tylko częściowo) swoich zobowiązań nie jest żadną karą dla upadłej, zasadą jest bowiem spłata swoich zobowiązań. W wyniku realizacji planu spłaty upadła spłaci tylko część swoich długów, a pozostała część zostanie umorzona. W ocenie tego Sądu nie ma możliwości ustalenia planu spłaty w wyższej kwocie, jak wnosił jeden z wierzycieli. Plan spłaty winien być realny i możliwy do wykonania, aby umożliwić konsumentowi oddłużenie, nie ma zaś powadzić do dalszego zadłużania. Zatem wiek, możliwości zarobkowe, wysokość zobowiązań przemawiają za ustaleniem planu spłaty dla upadłej po 400 zł miesięcznie, która to kwota pozwoli na najlepsze osiągnięcie celów postępowania.

Sąd Rejonowy wymienił wierzycieli biorących udział w planie spłaty (punkt 1 orzeczenia). W przypadku gdyby była sporządzana lista wierzytelności, na liście uznanych zostałyby 4 wierzycieli, którzy zgłosili swoje wierzytelności syndykowi. W planie spłaty bierze też udział Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Bydgoszczy z tytułu tymczasowo pokrytych kosztów postępowania upadłościowego.

Zgodnie z art. 491¹⁵ ust. 7 p.u. do planu spłaty wierzycieli oraz wykonania określonego w planie spłaty wierzycieli podziału funduszy masy upadłości stosuje się odpowiednio przepisy art. 313 ust. 2, art. 335, art. 336, art. 340-348 i art. 352-356 oraz art. 358-360. Oznacza to, że wierzytelności w planie spłaty ujmują się z podziałem na kategorie (wskazane w art. 342 ust. 1 p.u.), przy czym jeżeli suma przeznaczona do podziału nie wystarcza na zaspokojenie w całości wszystkich należności, należności dalszej kategorii zaspokajają się dopiero po zaspokojeniu w całości należności poprzedzającej kategorii, a jeżeli suma przeznaczona do podziału nie wystarcza na zaspokojenie w całości wszystkich

należności tej samej kategorii, należności te zaspokajają się stosunkowo do wysokości każdej z nich (art. 344 ust. 2 p.u.). Przy tak wysokiej wartości ciężących na upadłej zobowiązań nie zostaną zaspokojone w całości wierzytelności z kat. II, zaś wierzytelności z kategorii III nie zostaną zaspokojone wcale. Sąd I instancji nie mógł zatem uwzględnić zastrzeżeń wierzyciela (...) w O., że nie zostanie on zaspokojony w ogóle, co niweluje prewencyjno-wychowawczy charakter grzywien. Ustawodawca nie przewidział, aby należności z tytułu mandatów miały być zaspokajane w pierwszej kolejności. Należy także zauważyć, że gdyby ustawodawca uważał, iż wierzytelności z tytułu mandatów za wykroczenia nie podlegają umorzeniu w toku postępowania upadłościowego, to wymieniłby je w art. 491²¹ ust. 2 p.u.

Sąd Rejonowy podkreślił, że upadła co najmniej zwiększyła stopień swojej niewypłacalności celowo, a ustalenie planu spłaty następuje jedynie z uwagi na zasady humanitaryzmu. W takim przypadku ustalenie planu spłaty winno nastąpić na okres nie krótszy niż 36 miesięcy i nie dłuższy niż 84 miesiące. Sąd ten stoi na stanowisku, że z uwagi na wysokość zobowiązań, młody wiek upadłej oraz celowość w zwiększeniu stopnia niewypłacalności plan spłaty winien być ustalony na okres 84 miesięcy. Należy jednak wziąć pod uwagę, że postanowienie o ogłoszeniu upadłości zapadło w dniu 7 stycznia 2021 r., wobec czego w myśl art. 491¹⁵ ust. 1d do okresów spłaty, o których mowa w ust. 1 pkt 4 oraz ust. 1a-1c, zalicza się okres od upływu sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia upadłości do dnia ustalenia planu spłaty wierzycieli, chyba że dłużnik nie pokryłby w całości kosztów postępowania tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa. Od ustalonego na 84 miesięcy okresu czasu realizacji planu spłat Sąd I instancji odjął 20 miesięcy i stąd okres realizacji planu spłaty wyniesie 64 miesiące. W pierwszej kolejności zostały w planie spłaty ujęte należności Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z tytułu tymczasowo pokrytych kosztów postępowania upadłościowego, a następnie należności wierzycieli, których wierzytelności byłyby uznane na liście wierzytelności w kategorii II.

Zażalenie od powyższego postanowienia złożyła upadła, który zaskarżyła rozstrzygnięcie w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania, stanowiących podstawę wydanego postanowienia i mających istotny wpływ na jego treść tj.

a. naruszenie art. 233 § 1k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, dokonaną w sposób sprzeczny z zasadami logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania, że:

- upadła celowo doprowadziła do swojego zadłużenia, gdy tymczasem jej zachowanie ukierunkowane było wyłącznie na dążeniu poprawy jej, najbliższych jej, warunków życiowych;

- zachowanie upadłej cechowało nieregulowanie zobowiązań, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego, w tym wyjaśnień upadłej wynika, że regulowała ona bądź zamierzała regulować zaciągnięte zobowiązania, a brak zaspokajania wierzycieli wynikał z okoliczności od upadłej niezależnych, przede wszystkim stanu zdrowia;

- wielokrotna jazda komunikacją publiczną bez ważnego biletu świadczyć ma o celowym powiększaniu jej zadłużenia, tymczasem przyczyny takich zachowań upadłej należy szukać w niemożności zaspokajania przez nią w owym czasie bieżących potrzeb życiowych;

- upadła nie czyniła starań w celu dobrowolnego zaspokojenia wierzycieli, zaś z akt sprawy i wyjaśnień upadłej wynika, że podejmowała ona działalność zarobkową m.in. w (...), a rezygnacja z zatrudnienia spowodowana była – co Sąd dostrzegł – koniecznością wykonania kary ograniczenia wolności;

- stan zdrowia upadłej pozwala na podjęcie pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, gdy ze zgromadzonej dokumentacji medycznej, w tym orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, wyjaśnień upadłej wynika, że mimo starań, jej stan zdrowia oraz specyfika rynku pracy uniemożliwiają znalezienie zatrudnienia z wyższym niż posiada obecnie wynagrodzeniem i większą liczbą godzin świadczonej pracy;

- dolegliwości psychiczne upadłej, związane z tym orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia z 2 marca 2022r. wskazują na ograniczenia funkcjonowania zawodowego oraz wymóg częściowej lub czasowej pomocy w pełnieniu ról społecznych, nie są wystarczającą przesłanką umorzenia zobowiązań upadłej bez ustalania planu spłaty z uwagi na zasady słuszności i humanitaryzmu;

- dochody upadłej w przyszłości ulegną zwiększeniu i będzie ona w stanie w większym wymiarze dokładać się do utrzymania (rodziny), gdy tymczasem brak jest przesłanek wskazujących na jakiegokolwiek polepszenie warunków płacy upadłej, a jej stan zdrowia uzasadnia przypuszczenie, iż może mieć trudności z utrzymaniem dotychczasowego zatrudnienia lub przebywać na zwolnieniach lekarskich, obniżających wysokość uzyskiwanego wynagrodzenia;

- brak przesłanek do ustalenia planu spłaty na najszerszy wymiar - 84 miesiące, może to uniemożliwić de facto realizację orzeczonych warunków;

- działania upadłej ukierunkowane na polepszenie swojej sytuacji materialnej poprzez faktyczne znalezienie pracy i uzyskiwanie jakichkolwiek dochodów w istocie są przejawem dążenia do unikania zatrudnienia zgodnego z kompetencjami lub brakiem zainteresowania w uzyskiwaniu wyższych dochodów ponad płacę zwolnioną spod egzekucji i zajęcia przez syndyka, gdy tymczasem upadła konsekwentnie podejmuje pracę każdorazowo, gdy jej sytuacja życiowa i stan zdrowia na to pozwalają, czego przejawem jest rozpoczęcie pracy w (...) oraz kontynuacja obecnego zatrudnienia;

b. art. 237 (1) § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia w sposób uniemożliwiający odczytanie i zrozumienie motywów, jakimi kierował się Sąd tj.

- nieumotywienie, z jakich przyczyn nałożono na upadłą obowiązek dokonywania spłat przez maksymalny czas przewidziany prawem;

- zaniechanie wyjaśnienia, z jakich przyczyn upadła miałaby mieć możliwość znalezienia lepiej płatnego zatrudnienia, poza lakonicznym wskazaniem, iż dzięki posiadanemu orzeczeniu może być konkurencyjna dla niektórych pracodawców, przy jednoczesnym całkowitym pominięciu przy wydawaniu rozstrzygnięcia innych, niż natury psychicznej, licznych problemów zdrowotnych upadłej;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie osobistej sytuacji upadłej, w szczególności jej stan zdrowia i sytuację rodzinną.

W ocenie skarżącego, Sąd I instancji, będąc związany orzeczeniem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy w sprawie sygn.akt VIII Gz 103/22 wprawdzie zastosował przepis art. 491 (14a) ust. 1 p.u., stosując względy słuszności i humanitaryzmu, jednak określił wysokość comiesięcznych wpłat i liczbę miesięcy w ten sposób, że upadła de facto nie będzie w stanie tychże spłat dokonywać, czym naruszył art. 2 ust. 2 p.u. i co stanowi obejście wytycznych Sądu Okręgowego.

Wskazując na powyższe upadła wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i umorzenie zobowiązań upadłej bez ustalania planu spłaty, albo zmianę zaskarżonej części postanowienia i ustalenie planu spłat w ten sposób, że będzie zobowiązana do dokonywania tychże spłat przez okres 36 miesięcy oraz w wysokości nie większej niż 250 zł miesięcznie, zaliczenie spłat dokonanych przez upadłą w trakcie trwania postępowania na poczet ustalonego planu spłat oraz wskazanie, że po wykonaniu planu spłat ulegną umorzeniu wszystkie zobowiązania upadłej powstałe przed dniem ogłoszenia upadłości lub przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Ponadto wniosła o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, nie zostały one pokryte ani w całości ani w części.

Syndyk Masy Upadłości wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie upadłej nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w całości podziela poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia stanu faktycznego oraz jego ocenę prawną i przyjmuje je za własne, zaś zgodnie z treścią postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2013 r. (sygn. I CSK 156/13, opubl. LEX nr 1365587), sama wzmianka w uzasadnieniu orzeczenia sądu drugiej instancji o akceptacji ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd pierwszej instancji oraz o trafności i zgodności z prawem wydanego przez ten sąd orzeczenia wystarcza do wywiązania się z zawartego w art. 328 § 2 k.p.c. obowiązku wskazania podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia.

W ocenie Sądu II instancji, za nietrafny należy uznać zarzut naruszenia art. 233 §1 k.p.c., gdyż stanowi on wyłącznie polemikę z ustaleniami podjętymi przez Sąd Rejonowy. Odnosząc się do niego stwierdzić trzeba, że Sąd Odwoławczy nie dostrzega naruszenia przez Sąd I instancji w tym zakresie zasady swobodnej oceny dowodów. Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W ocenie Sądu Odwoławczego nie można skutecznie zarzucić Sądowi pierwszej instancji, iż swoje ustalenia oparł na ocenie, która wymogów tych nie spełnia. Powyższy przepis w sposób bardzo ogólny określa reguły swobodnej oceny dowodów, pozostawiając tę ocenę własnemu przekonaniu sądu rozpoznającego daną sprawę. Zarówno w literaturze jak i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że dokonując takiej oceny sąd obowiązany jest przestrzegać zasad logicznego rozumowania, a także zasad doświadczenia życiowego. Ocena powyższa oparta nadto być musi na wszechstronnym rozważeniu zgromadzonego materiału dowodowego, przez co należy rozumieć uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności. Podkreślenia wymaga fakt, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez Sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że Sąd ten uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena dokonana przez Sąd (zob. wyrok SN z dnia 6 listopada 1998 r., sygn. akt III CKN 4/98, LEX nr 50231).

Podkreślić należy, że część zarzutów zawartych w zażaleniu upadłej na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 14 marca 2023 r. , sygn. akt XV GUp 126/22 stanowi powielenie zarzutów zawartych w zażaleniu upadłej na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 22 lutego 2022 r. , sygn. akt XV GUp 9/21, do których Sąd Okręgowy odniósł się w uzasadnieniu postanowienia 11 sierpnia 2022r., sygn. akt VIII Gz 103/22. W szczególności, Sąd Odwoławczy odniósł się wówczas do zachowania upadłej, wskazując w uzasadnieniu: „istotnie zaciąganie przez upadłą nowych zobowiązań , w szczególności z tytułu usług telekomunikacyjnych , przy nieregulowaniu dotychczasowych zobowiązań , może świadczyć o celowym działaniu upadłej ukierunkowanym na zmniejszenie stopnia zaspokojenia wierzycieli”. Słusznie Sąd I instancji wskazał, iż S. R. miała świadomość, że ciężą na niej nieregulowane zobowiązania, w tym potwierdzone nakazami zapłaty, ale nie regulowała tych zobowiązań, a dodatkowo zaciągała kolejne zobowiązania. Rozważania w tym zakresie należy podzielić, bez potrzeby ich powtarzania. Sąd Odwoławczy wskazuje, iż brak podstaw do uznania, iż „brak zaspokajania wierzycieli wynikał z okoliczności od upadłej niezależnych, przede wszystkim stanu zdrowia”, upadła tego nie wykazała (art. 6 k.c.), nie świadczy o tym bynajmniej orzeczenie o niepełnosprawności. Skarżąca zarzuciła, iż przyczyną wielokrotnych jazd komunikacją publiczną bez ważnego biletu jest „niemożność zaspokajania przez nią w owym czasie bieżących potrzeb życiowych”, jednakże okoliczność ta nie została udowodniona. Zdaniem Sądu II instancji, upadła nie czyniła wystarczających starań w celu dobrowolnego zaspokojenia wierzycieli, podjęła – co słusznie wskazała w zażaleniu – zatrudnienie w (...) z którego musiała zrezygnować z uwagi na konieczność wykonania kary ograniczenia wolności, jednakże jej wykonywanie było przecież ograniczone czasowo, w okresie późniejszym nic nie stało na przeszkodzie, aby pracy poszukać i ją podjąć. Nadto, upadła nie wykazała, aby chociaż próbowała - w czasie wykonywania kary ograniczenia wolności- podjąć pracę choćby na niewielką część etatu czy na zlecenie itp.

Sąd Odwoławczy akceptuje również rozważania Sąd Rejonowego dotyczące stanu zdrowia upadłej, w tym jej dolegliwości, a także możliwości zarobkowych skarżącej w kontekście orzeczenia o niepełnosprawności. Należy przy tym podkreślić, iż to wspomniane orzeczenie o niepełnosprawności określa w istocie zdolność do pracy, nie zaś zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia. Sąd II instancji wskazuje ponadto, iż nie podziela zarzutów żalącej, iż „jej stan zdrowia uzasadnia przypuszczenie, iż może mieć trudności z utrzymaniem dotychczasowego zatrudnienia lub przebywać na zwolnieniach lekarskich, obniżających wysokość uzyskiwanego wynagrodzenia”. Należy wskazać, iż komisja lekarska przy formułowaniu warunków, w jakich upadła może świadczyć pracę, leżących u podstaw wydania orzeczenia o niepełnosprawności, z pewnością wzięła pod uwagę jej dolegliwości. W sytuacji, gdy stan zdrowia upadłej się pogorszy, na skutek złożenia wniosku przez skarżącą, orzeczenie powyższe może ulec zmianie. Podkreślić trzeba, iż orzeczenie o niepełnosprawności, które uzyskała upadła, posiada ramy czasowe, co wskazuje, iż założono, iż sytuacja zdrowotna upadłej może się również polepszyć.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie doszło również do naruszenia art. 237 (1) § 1pkt 1 k.p.c., bowiem przepisu takiego kodeks postępowania cywilnego nie zawiera. Jednakże przyjąć trzeba, iż Sąd I instancji sporządził uzasadnienie zaskarżonego postanowienia w sposób prawidłowy, zgodnie z art. 327(1) § 1 i 2 k.p.c., wskutek czego zaskarżone orzeczenie poddaje się kontroli instancyjnej. Sąd Odwoławczy podziela przy tym zapatrywanie, wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 17 stycznia 2023 r. (III AUa 492/21), iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (obecnie art. 327(1) § 1 i 2 k.p.c.) może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie występuje. Jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy, spłaty zobowiązań, nawet częściowo, nie można traktować jako kary. Regułą jest bowiem spłata długów w całości, zaś w wyniku wykonania planu spłaty, upadła spłaci część zobowiązań, zaś następnie reszta zostanie umorzona. Sąd ten słusznie wskazał, iż upadła, zaciągając kolejne umowy, co najmniej zwiększyła stopień swojej niewypłacalności celowo, a ustalenie planu spłaty nastąpiło wyłącznie z uwagi na zasady humanitaryzmu. Podzielić trzeba rozważania, iż upadła ma 30 lat, zatem jest osoba młodą, posiada opisane możliwości zarobkowe, nie ma osób na utrzymaniu, a nadto trafnie uwzględniono sposób zachowania upadłej (celowość w zaciąganiu zobowiązań). W takiej sytuacji, przyjęty okres 84 miesięcy jest zasadny.

Sąd II instancji podkreśla, iż Sąd Rejonowy – wbrew zarzutom skarżącej - dokonał wnikliwej oceny osobistej sytuacji upadłej, w tym jej stanu zdrowia i sytuacji rodzinnej. Zauważyć należy, iż upadła może pracować w warunkach pracy chronionej (vide orzeczenie o niepełnosprawności, k. 419akt), zatem jest w stanie uzyskać co najmniej wynagrodzenie minimalne, które od 1 stycznia 2023r. wynosiło 3.490 zł brutto (około 2.700 zł netto) , zaś od 1 lipca 2023r. ma kształtować się na poziomie kwoty 3.600 zł brutto (około 2.800 zł netto). Upadła nie ma osób na utrzymaniu, zamieszkuje wraz z matką i dwoma dorosłymi braćmi, wobec czego koszty związane z utrzymaniem mieszkania współdzielili – dokłada się kwotą 400 zł. Uwzględniając pozostałe koszty (żywność, środki czystości, dojazdy, telefon, leki), skarżąca aktualnie dysponuje kwotą 400 zł w comiesięcznym budżecie domowym, którą może przeznaczyć na plan spłaty wierzycieli. W związku z powyższym, Sąd Odwoławczy nie dostrzega naruszenia art. 5 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego, podniesione w zażaleniu argumenty uznać należy za stricte polemiczne. Skarżąca przedstawiła bowiem jedynie swój punkt widzenia co do wysokości kwot, które winna przeznaczyć na spłatę wierzycieli oraz swoje oczekiwania w tym zakresie, nie mające oparcia w treści przepisów określających zasady, którymi powinien kierować się sąd ustalając plan spłat, a ponadto oderwane od jej sytuacji rodzinnej, życiowej i zdrowotnej. Zasadnie Sąd Rejonowy przyjął w niniejszej sprawie, iż celem spłaty swoich zobowiązań upadła ma możliwość realizowania planu spłaty wierzycieli z miesięczną ratą w wysokości po 400 zł miesięcznie.

Reasumując, Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, że w niniejszym stanie faktycznym - wbrew twierdzeniom skarżącej - brak jest podstaw uzasadniających ustalenie planu spłat upadłej w kwocie niższej niż 400 zł miesięcznie i w krótszym okresie niż 84 miesiące. Stąd też Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. i art. 229 w zw. z art. 491² ust. 1 Prawa upadłościowego, orzekł jak w sentencji.

Elżbieta Kala Sylwia Durczak-Żochowska Wojciech Wołoszyk

(nie podpisał z uwagi na urlop wypoczynkowy, za niego podpisał Przewodniczący)